

Ideella föreningar

Ideella föreningar – en översikt	93	
<i>Författningar</i>		
Handelsregisterlag (1974:157)	97	
Handelsregisterförordning (1974:188)	102	
Identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl., lag (1974:174)	106	
Personuppgiftslag (1998:204)	74	
Personuppgiftsförordning (1998:1191)	86	Ideella föreningar
<i>Föreskrifter</i>		
BOLFS 2006:1 Avgifter för bevis om uppgifter i handelsregistret och föreningsregistret	107	

Registrering – handelsregistret

Bolagsverket

851 81 Sundsvall

Tel: 060-18 40 00

Fax: 060-12 98 40

E-post: bolagsverket@bolagsverket.se

Hemsida: www.bolagsverket.se

Ideella föreningar – en översikt

Ideella föreningar, ekonomiska föreningar och bolag	93
Skillnaden mellan ideella och ekonomiska föreningar	93
Organisationsform utan lagreglering	94
Bokföringsplikt och andra skyldigheter	94
Organisation och ansvar	95
Föreningens medlemmar	96
Föreningens upphörande	96

Ideella föreningar, ekonomiska föreningar och bolag

Inom associationsrätten hör bolagen och föreningarna hemma.

Då några fysiska och/eller juridiska personer (1) träffar avtal om samverkan (2) för ett gemensamt ändamål kommer en association till stånd. (Inom aktiebolagsrätten accepteras dock av praktiska skäl sedan länge att aktiebolag bildas av en person och också att alla aktierna ägs av en person.) Är de som har kommit överens om att samverka även (3) förpliktade att på något sätt bidra till ändamålets förverkligande kan associationen vara ett bolag. Men även i föreningen kan det förekomma en förpliktelse att bidra till ändamålets förverkligande, och detta tredje rekvisit kan därmed inte användas för att dra gränsen mellan bolag och föreningar. I stället ser man ofta på hur anslutningen sker till en organisation – sker den på det sätt som är typiskt för föreningar är det fråga om en förening medan en anslutning som sker på så sätt, att associationens medlemmar kommer överens i olika aktuella frågor (såsom i fråga om tillskott eller avträdesersättning) med den som önskar tillträda eller avgå tyder på att fråga är om ett bolag.

Skillnaden mellan ideella och ekonomiska föreningar

Inom gruppen föreningar skiljer man mellan huvudkategorierna ekonomiska och ideella föreningar. De ekonomiska föreningarna karaktäriseras sedan länge av att de kombinerar ekonomisk verksamhet med ändamålet att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar inleds också (1 kap. 1 §) med just denna definition. Motsatsvis blir då en ideell förening en förening som inte kombinerar ekonomisk verksamhet med ändamålet att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Som exempel på föreningar som inte har till ändamål att främja sina medlemmars ekonomiska intressen kan nämnas föreningar för social verksamhet, politiska partier och i regel även idrottsföreningar. Även föreningar som bedriver ekonomisk verksamhet är ideella föreningar om de inte främjar sina medlemmars ekonomiska intressen. Som exempel på sådana ideella föreningar brukar nämnas hemslojdsföreningar. Om emellertid en förening inte bedriver ekonomisk verksamhet blir den att karaktärisera som ideell även om den har till ändamål att främja sina medlemmars ekonomiska intressen. Som exempel på ideella föreningar inom denna kategori brukar nämnas fackföreningar, arbetsgivarorganisationer, hyresgästföreningar och olika branschorganisationer.

Sedan den 1 januari 1998 är det trots det sagda tillåtet att en ekonomisk förening inte själv bedriver den ekonomiska verksamheten utan i stället använder ett av föreningen helägt dotterföretag för detta. Sedan den 1 juli 2006 kan för övrigt verksamheten även bedrivas i ett delägt företag om övriga delägare är ekonomiska föreningar (motsvarande). Vidare kan man fr.o.m. den 1 juli 2000 organisera den kooperativa verksamheten så, att lokala ekonomiska föreningar inte själva driver ekonomisk verksamhet utan att denna verksamhet i stället bedrivs av en eller flera andra ekonomiska föreningar i vilka den lokala föreningens medlemmar deltar. Vidare får numera en ekonomisk förening tillgodoräknas medlemmarna i en annan ekonomisk förening som är medlem i den första föreningen. Sammantaget innebär dessa ändringar att gränsen mellan ekonomiska och ideella föreningar har blivit mindre tydlig än den var tidigare.

Ideella
föreningar

Organisationsform utan lagreglering

Till skillnad från övriga former av privaträttsliga bolag och föreningar finns det inte någon lag som reglerar de ideella föreningarnas uppkomst, verksamhet och upphörande. Motståndet mot en allmän civilrättslig lagstiftning på detta område har förhindrat att en sådan reglering har kommit till stånd. Till detta motstånd, som måhända inte är lika starkt numera, kommer emellertid att det kan synas komplicerat att åstadkomma en generell lagstiftning för en grupp associationer som inom sig rymmer så heterogena företeelser som de olika slagen av ideella föreningar. I brist på en allmän civilrättslig lagstiftning måste man då emellertid söka svaret på de frågor som man ställs inför, då det gäller att lösa uppkommande problem, i andra rättskällor än en allmän civilrättslig lag.

Den främsta rättskällan blir i brist på en allmän lagstiftning de avgöranden, som de rättsskapande domstolarna – främst Högsta domstolen och Regeringsrätten – fattar. Man söker alltså bland prejudikaten i Nytt Juridiskt Arkiv och Regeringsrättens årsbok. Där sådana avgöranden saknas måste man emellertid söka efter svaret på uppkommande frågor i de allmänna principer, på vilka associationsrätten bygger. I verkligheten kan man komma ganska långt med dessa principer, vilket det är den rättsvetenskapliga forskningens uppgift att gå igenom, systematisera och analysera. Domare, advokater, revisorer osv. får alltså söka sig till litteraturen om ideella föreningar då de söker svar på frågor som de ställts inför.

Det förhållandet att det inte finns någon allmän civilrättslig lagstiftning på de ideella föreningarnas område innebär emellertid inte, att dessa föreningar inte berörs av olika lagregler.

Bokföringsplikt och andra skyldigheter

Som har framgått av det ovan sagda kan ideella föreningar användas för ekonomisk verksamhet. Ekonomisk verksamhet kan i regel översättas med näringsverksamhet. Enligt handelsregisterlagen (1974:157) får varje ideell förening som utövar eller avser att utöva näringsverksamhet registreras i handelsregistret; ideella föreningar som enligt bokföringslagen (1999:1078) är skyldiga att upprätta årsredovisning är däremot skyldiga att ansöka om registrering. Som näringsidkare berörs även ideella föreningar av fimalagens (1974:156) bestämmelser.

Bokföringslagen i den lydelse den fått genom SFS 2006:874 innebär att följande kategorier av ideella föreningar är bokföringsskyldiga, nämligen:

1. de ideella föreningar som har tillgångar som överstiger en och en halv miljon kronor,
2. de ideella föreningar som bedriver näringsverksamhet, och
3. de ideella föreningar som är moderföreningar i koncerner.

Om en ideell förening är bokföringspliktig därför att den bedriver viss näringsverksamhet är den bokföringspliktig beträffande hela sin verksamhet.

Utgångspunkten är att alla som är bokföringspliktiga skall följa bokföringslagens generella regler. Emellertid medger bokföringslagen den lättnaden för bland annat ideella föreningar att ideella föreningar som inte är skyldiga att avge årsredovisning (se nedan) och som har en årlig nettoomsättning som normalt uppgår till högst tre miljoner kronor får dröja med att bokföra uppkommande affärshändelser till dess betalning sker – dock måste vid räkenskapsårets utgång samtliga då obetalda fodringar och skulder bokföras.

Alla bokföringspliktiga ideella föreningar är skyldiga att avsluta bokföringen med endera ett årsbokslut eller en årsredovisning. Årsredovisning skall avges av varje ideell förening som under de två senaste räkenskapsåren uppfyllt minst två av följande tre villkor:

1. haft mer än 50 personer anställda,
2. haft en balansomslutning om mer än 40 miljoner kronor,
3. haft en nettoomsättning om mer än 80 miljoner kronor.

Detsamma gäller ideella föreningar som är moderföreningar i koncerner som uppfyller nämnda villkor. De ideella föreningar som inte avger årsredovisningar skall upprätta årsboks slut. För årsboks slutet gäller som huvudregel bokföringslagens föreskrifter med åtskilliga hänvisningar till olika paragrafer i årsredovisningslagen (1995:1554). Ideella föreningar i vilka den årliga nettoomsättningen normalt uppgår till högst tre miljoner kronor och som inte är skyldiga att upprätta årsredovisning tillåts emellertid att upprätta årsboks slutet i förenklad form. Ett sådant årsboks slut skall bestå av resultaträkning och balansräkning som båda skall upprättas enligt god redovisningssed och i vanlig läsbar form.

Som ett sista exempel på lagstiftning som berör ideella föreningar kan pekas på att även de ideella föreningarna omfattas av skattelagstiftningen.

Ideella
föreningar

Organisation och ansvar

Den ideella föreningen blir juridisk person i samma ögonblick som den bildas. Inte ens för de ideella föreningar, som skall tas in i handelsregistret har registreringen någon konstitutiv effekt. Sanktionen om registrering inte sker är i stället böter.

Vad krävs då för att en ideell förening skall komma till stånd? Jo, ett avtal om samverkan för ett gemensamt ändamål träffat av i varje fall ett par fysiska och/eller juridiska personer, vilka i regel kommer att utgöra den nya föreningens medlemmar. Avtalet kallas stadgar, och av dessa skall framgå:

- det ändamål som föreningen skall främja,
- vad föreningen skall kallas (den är ju en juridisk person och behöver därför ett namn och ibland även en firma), och
- hur föreningsbeslut skall komma till stånd.

I demokratiska föreningar torde därtill organisationsstrukturen böra vara hierarkisk, vilket innebär att förekommande föreningsorgan i princip skall följa de instruktioner som lämnats av organ som befinner sig på en högre nivå inom strukturen. Dessutom måste det finnas en styrelse som kan företräda föreningen i dess relationer till tredje man.

Medlemmar och förtroendevalda i ideella föreningar är i princip fria från ansvar för föreningarnas förpliktelser – endast föreningarna själva svarar för uppkommande förpliktelser. Liksom i andra juridiska personer uppkommer dock ansvar enligt skattebetalningslagen (1997:483) för den ideella föreningens företrädare i den mån föreskrivna skatteavdrag inte görs eller föreskrivna skatter inte betalas.

Någon skyldighet för medlemmarna i en ideell förening att trygga fordringsägarnas ställning med hjälp av ett bundet kapital föreligger inte. Dessa föreningar bygger på att det finns medlemmar, inte på förekomsten av ett kapital. Vad åter gäller medlemmarnas rättsställning är de som beslutar i föreningens angelägenheter skyldiga att följa vad stadgarna föreskriver i fråga om föreningens ändamål och därtill att iaktta att medlemmarna blir lika behandlade (likhetsprincipen) liksom den associationsrättsliga generalklausulen. Härtill kommer att vad stadgarna kan innehålla rörande formerna för föreningsstämmor i princip skall följas.

Strukturen i en demokratisk ideell förening är i regel densamma som den man möter i aktiebolag och ekonomiska föreningar:

- det högsta beslutande organet är föreningsstämman (emellanåt ersatt av en indirekt vald fullmäktigeförsamling);
- under stämman verkar en vanligen av medlemmarna på stämman vald styrelse;
- i vissa ideella föreningar finns en förbundsdirektör eller motsvarande person med uppgiften att ha hand om den dagliga förvaltningen.

I åtskilliga föreningar utses på föreningsstämman därtill en revisor med uppgiften att granska styrelsens och förbundsdirektörens verksamhet. Eftersom det saknas en i lag fastställd organisationsstruktur för ideella föreningar är emellertid den nu beskrivna ordningen inte obligatorisk i annan mån än att erforderligt beslutsfattande måste kunna åstadkommas och att det måste finnas en styrelse. Dock finns vissa lag-

krav att revisorer skall utses i ideella föreningar. Dessa följer av revisionslagen (1999:1079) och avser företag som enligt bokföringslagen är skyldiga att avsluta bokföringen med en årsredovisning (jämför ovan).

Varje ideell förening som enligt bokföringslagen är skyldig att avge årsredovisning är sålunda i princip skyldig att ha minst en revisor som är auktoriserad revisor eller godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen.

Av stadgarna för den ideella föreningen torde regelmässigt följa att det ankommer på föreningens stämma eller fullmäktige att utse revisorn.

Medlemmarna disponerar under de förutsättningar som stadgarna anger över dessas innehåll. I regel torde stadgeändringar kunna beslutas av medlemmarna genom beslut som omfattas av fler än hälften av de röstande (s.k. absolut majoritet).

Föreningens medlemmar

Som anmärkts ovan bygger den ideella föreningen på förekomsten av medlemmar. Tre härtill anknutna frågor är vem som har rätt att bli medlem, i vilken mån en medlem har rätt att lämna sin förening, och i vad mån en förening får utesluta en medlem. I normalfallet har föreningen rätt att själv besluta vem den vill ha som medlem, och den medlem som vill lämna föreningen har rätt att göra det. Problem uppkommer däremot förhållandevis ofta då en förening utesluter medlemmar som av ett eller annat skäl har hamnat i en konflikt med dem som bestämmer i föreningen.

När det gäller frågan om en ideell förening har rätt att utesluta en medlem har domstolarna visat förhållandevis stor tvekan om de överhuvudtaget bör överpröva av föreningen fattat beslut. Med tiden har dock domstolarna i allt högre grad ansett det angeläget att företa sådana överprövningar. En motsvarande tvekan möter däremot inte då det gäller andra frågor där föreningar och medlemmar har hamnat i konflikt med varandra. Skulle en medlem inte betala sina avgifter till föreningen kan denna vända sig till domstol, och skulle föreningen inte fullgöra sina avtalsenliga förpliktelser mot en medlem kan denne stämma föreningen. Och skulle en medlem anse att ett stämmobeslut är materiellt eller formellt felaktigt kan han vid domstol föra klandertalan mot föreningen.

Föreningens upphörande

Rörande ideella föreningars upphörande saknas i brist på lagstiftning närmare föreskrifter. Klart är emellertid att en ideell förening kan upphöra genom likvidation, men att föreningen under dylika omständigheter inte har rätt att ansöka om kallelse på okända borgenärer. Av NJA 2008 s. 255 framgår nämligen att tillämpningsområdet för lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer inte omfattar ideella föreningar, då rättsföljden av en dylik kallelse (preklusion) innebär en betydande förmån för gäldenären och en väsentlig inskränkning i borgenärernas rätt.

En ideell förening kan vidare försättas i konkurs. Däremot kan den inte upphöra genom fusion eftersom en regelrätt fusion förutsätter att det finns lagstiftning som reglerar förfarandet.

Universitetsadjunkt Magdalena Giertz
Uppsala universitet

Handelsregisterlag (1974:157)

(senast ändrad genom SFS 2008:92)

1 § Handelsregister förs hos Bolagsverket. *Lag (2004:239)*

2 § Följande näringsidkare kan registreras i handelsregistret:

1. enskilda personer som utövar eller avser att utöva näringsverksamhet (enskilda näringsidkare),
2. handelsbolag,
3. ideella föreningar som utövar eller avser att utöva näringsverksamhet,
4. registrerade trossamfund som utövar eller avser att utöva näringsverksamhet, och
5. bolagsmän i enkla bolag, om bolagsmännen utövar eller avser att utöva näringsverksamhet i bolaget.

Ideella
föreningar

Registrering i handelsregistret sker efter ansökan. Näringsidkare som avses i första stycket 1, 3, 4 eller 5 och som enligt bokföringslagen (1999:1078) är skyldiga att upprätta en årsredovisning skall ansöka om registrering.

Bestämmelserna i denna lag om enskild näringsidkare skall tillämpas på de bolagsmän i ett enkelt bolag som förs in i handelsregistret, dock med följande undantag:

1. Någon firma skall inte registreras för verksamheten.
2. Bolagsmännen skall registreras under sina namn.

Bestämmelserna i denna lag om registrerade trossamfund skall tillämpas även på registrerade organisatoriska delar av ett trossamfund. *Lag (2006:865)*

3 § Enskild näringsidkare och handelsbolag registreras för det län där verksamheten skall drivas. Skall verksamheten drivas inom flera län, sker registrering för det län där huvudkontoret skall inrättas.

En ideell förening och ett registrerat trossamfund registreras för det län där föreningens eller trossamfundets styrelse eller motsvarande organ i samfundet har sitt säte.

Utän hinder av vad som sägs i första eller andra stycket får näringsidkaren registreras även för annat län där verksamheten är avsedd att drivas. *Lag (2006:865)*

4 § Handelsregister skall innehålla följande uppgifter om:

- *Enskild näringsidkare:*
 1. näringsidkarens firma,
 2. näringsidkarens fullständiga namn, personnummer eller, om sådant saknas, av Skatteverket tilldelat registreringsnummer, och postadress,
 3. näringsverksamhetens art,
 4. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,
 5. om näringsidkaren enligt 2 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall ha en föreståndare, föreståndarens fullständiga namn, personnummer och postadress,
 6. om näringsidkaren enligt revisionslagen (1999:1079) skall ha en auktoriserad eller godkänd revisor
 - revisorns namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum,
 - revisorns postadress och, om postadressen avviker från revisorns hemvist, hemvist, och
 - om revisorn är ett registrerat revisionsbolag, bolagets organisationsnummer och vem som är huvudansvarig för revisionen.
- *Handelsbolag:*
 1. bolagets organisationsnummer och firma,
 2. näringsverksamhetens art,
 3. det län och den ort där huvudkontoret finns samt kontorets postadress,

4. bolagsmännens fullständiga namn, personnummer eller organisationsnummer och postadresser,
 5. om en stiftelse med egen förvaltning eller en ideell förening är bolagsman, fullständiga namn, personnummer och postadresser för styrelseledamöter och styrelsesuppleanter i stiftelsen eller föreningen,
 6. om en stiftelse med anknuten förvaltning är bolagsman, förvaltarens namn, organisationsnummer och postadress samt fullständigt namn, personnummer och postadress för en ställföreträdare för förvaltaren,
 7. av vem och hur firman tecknas, om firman inte får tecknas av varje bolagsman ensam,
 8. om bolaget utgör kommanditbolag, vilken eller vilka av bolagsmännen som är kommanditdelägare och beloppet av varje sådan bolagsmans utfästa insats,
 9. om bolaget enligt revisionslagen (1999:1079) skall ha en auktoriserad eller godkänd revisor
 - revisorns namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum,
 - revisorns postadress och, om postadressen avviker från revisorns hemvist, hemvist, och
 - om revisorn är ett registrerat revisionsbolag, bolagets organisationsnummer och vem som är huvudansvarig för revisionen.
- *Ideell förening och registrerat trossamfund:*
1. den firma under vilken föreningen eller trossamfundet utövar eller avser att utöva näringsverksamhet,
 2. föreningens eller trossamfundets namn, om det inte sammanfaller med firma, och organisationsnummer,
 3. näringsverksamhetens art,
 4. det län och den ort där föreningens eller trossamfundets styrelse eller motsvarande organ i samfundet har sitt säte samt föreningens eller samfundets postadress,
 5. styrelseledamöternas och, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn, personnummer och postadresser,
 6. av vem och hur föreningens, eller trossamfundets namn tecknas, om namnet inte tecknas av styrelsen eller motsvarande organ ensamt,
 7. om föreningen eller trossamfundet enligt revisionslagen (1999:1079) skall ha en auktoriserad eller godkänd revisor
 - revisorns namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum,
 - revisorns postadress och, om postadressen avviker från revisorns hemvist, hemvist, och
 - om revisorn är ett registrerat revisionsbolag, bolagets organisationsnummer och vem som är huvudansvarig för revisionen. *Lag (2006:865)*

5 § Näringsidkare registreras under den firma under vilken han driver sin verksamhet. Firma registreras enligt bestämmelserna i fimalagen (1974:156) med iakttagande av vad som sägs i 6 och 7 §§ nedan.

6 § Handelsbolags firma skall innehålla ordet handelsbolag eller, om kommanditdelägare finns, ordet kommanditbolag. I bifirma får dock ej intagas något av orden handelsbolag eller kommanditbolag.

7 § En firma skall tydligt skilja sig från andra i handelsregistret förut registrerade och ännu bestående firmor registrerade för samma län. Detta gäller även om firmorna inte avser verksamhet av samma eller liknande slag. *Lag (2003:866)*

8 § Har näringsidkare som införts i handelsregister meddelat prokura, får prokuran registreras under näringsidkarens firma. Prokura får dock ej registreras om den innehåller annan begränsning eller annat förbehåll än som följer av 1 eller 2 § prokuralagen (1974:158).

För registrerad prokura skall registret innehålla uppgifter om prokuristens fullständiga namn, personnummer och postadress.

Har prokuristen särskilt bemyndigande att överlåta huvudmannens fasta egendom eller tomträtt eller att söka inteckning eller upplåta rättighet i denna, skall registret även innehålla uppgift härom. Detsamma gäller om prokuran meddelats som kollektivprokura. *Lag (1992:1448)*

9 § En ansökan om registrering av ett handelsbolag ska göras av samtliga bolagsmän.

En ansökan om registrering av en ideell förening eller ett registrerat trossamfund ska göras av en ledamot i föreningens eller samfundets styrelse eller motsvarande organ.

En prokura ska registreras på ansökan av huvudmannen. Om huvudmannen är ett handelsbolag, ska ansökan göras av samtliga bolagsmän. *Lag (2008:92)*

10 § Ansökan om registrering av näringsidkare eller prokura skall innehålla de uppgifter som Konungen bestämmer.

11 § Har sökanden icke iakttagit vad som är föreskrivet om ansökan eller finner registreringsmyndigheten annat hinder föreligga för bifall till ansökan, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avgiva yttrande eller vidtaga rättelse.

Underlåter sökanden att efterkomma föreläggandet, skall ansökan avskrivas. Underrättelse om denna påföljd skall intagas i föreläggandet.

Föreligger även efter det yttrande avgivits hinder för bifall till ansökan och har sökanden haft tillfälle att yttra sig över hindret, skall ansökan avslås, om anledning ej föreligger att ge sökanden nytt föreläggande.

12 § Bifalles ansökan om registrering av näringsidkare eller prokura, skall i 4 eller 8 § föreskrivna uppgifter införas i registret.

13 § Upphör näringsidkare med sin verksamhet eller överlåts verksamheten eller sätts den under likvidation eller ändras i annat fall uppgift som registrerats, skall anmälan om det utan dröjsmål göras till Bolagsverket.

Anmälan görs och handläggs i den ordning som gäller för ansökan om registrering, om ej annat följer av vad nedan i denna paragraf sägs eller av vad regeringen bestämmer.

Har enskild näringsidkare avlidit, är den som har vård om boet skyldig att göra anmälan med anledning av dödsfallet. Har delägare i handelsbolag avlidit, åligger anmälningsskyldigheten övriga bolagsmän. Om domstol utsett likvidator i handelsbolag, är han anmälningsskyldig beträffande bolaget. Bolagsman som lämnat bolaget har rätt att göra anmälan om sin avgång. Återkallelse av prokura får anmälas av varje bolagsman som ej är utesluten från rätten att företräda bolaget.

Omfattar överlåtelse av näringsverksamhet även firmen, skall anmälan om överlåtelsen göras av den nye innehavaren. *Lag (2004:239)*

14 § Beviljas registrering i anledning av anmälan enligt 13 §, skall ändringen införas i registret.

15 § Om förbud mot användning av firma och om hävande av firmaregistrering finns bestämmelser i firmalagen (1974:156).

Menar någon i annat fall att registrering i handelsregister länder honom till förfång, får talan föras mot näringsidkaren om hävande av registreringen och om skadestånd.

15 a § Om en firmatecknare för ett handelsbolag eller en ideell förening eller en ledamot eller suppleant i styrelsen för en ideell förening har fått näringsförbud ska registreringsmyndigheten avregistrera firmatecknaren, ledamoten eller suppleanten från handelsregistret.

Om en prokurist har fått näringsförbud, ska registreringsmyndigheten avregistrera prokuran från handelsregistret.

Om en enskild näringsidkare, en bolagsman i ett annat handelsbolag än ett kommanditbolag eller en komplementär i ett kommanditbolag har fått näringsförbud, ska registreringsmyndigheten göra en anteckning om näringsförbudet i handelsregistret. En sådan anteckning ska tas bort när näringsförbudet har upphört att gälla.

Vid beslut om tillfälligt näringsförbud ska avregistrering enligt första eller andra stycket eller anteckning enligt tredje stycket ske omedelbart. I övrigt ska avregistrering eller anteckning ske när beslutet om näringsförbud har vunnit laga kraft.

Lag (2008:92)

16 § Om en bolagsman genom dom har skilts från rätten att teckna bolagets firma, ska uppgift om detta registreras även om domen inte har vunnit laga kraft.

Om en näringsidkare har försatts i konkurs, ska konkursbeslutet registreras i handelsregistret tillsammans med uppgift om vem som har utsetts till konkursförvaltare. Har konkursbeslutet upphävts eller har konkursen avslutats, ska även detta registreras.

Registrering ska också ske när det har meddelats ett beslut om företagsrekonstruktion som avser en näringsidkare. Har beslutet om företagsrekonstruktion upphävts eller har företagsrekonstruktionen upphört, ska även detta registreras.

Om det i en dom som har vunnit laga kraft har förklarats, att registrering inte borde ha skett eller att det beslut som har registrerats är ogiltigt eller att i annat fall ett visst förhållande som har registrerats inte föreligger, ska avregistrering ske.

I firmalagen (1974:156) finns bestämmelser om avregistrering av firma från handelsregistret sedan dom om hävande av firmaregistrering har vunnit laga kraft.

Lag (2008:92)

17 § I följande fall ska registreringsmyndigheten undersöka om en i handelsregistret registrerad näringsidkare fortfarande utövar någon verksamhet:

1. näringsidkaren har under de senaste tio åren inte gett in någon anmälan till registret och det kan antas att han har upphört med sin verksamhet, eller
2. näringsidkaren är ett handelsbolag och antalet registrerade bolagsmän är sedan minst ett år mindre än två och någon uppgift om likvidation har inte registrerats.

Undersökningen enligt första stycket ska ske genom att registreringsmyndigheten skickar ett brev till den adress som finns registrerad för näringsidkaren i registret samt genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar.

Om det ännu två månader efter kungörandet i Post- och Inrikes Tidningar inte framgår att verksamheten fortfarande utövas eller att näringsidkaren avser att återuppta den, ska registreringsmyndigheten genast avregistrera näringsidkaren från registret. I fall som avses i första stycket 2 ska näringsidkaren dock inte avregistreras, om antalet registrerade bolagsmän åter uppgår till två eller flera eller uppgift om likvidation har registrerats. *Lag (2008:92)*

18 § Registrering eller avregistrering ska genom registreringsmyndighetens försorg utan dröjsmål kungöras i Post- och Inrikes Tidningar. Registrering eller avregistrering som sker efter anmälan av rätten behöver inte kungöras.

En kungörelse som avser ändring i ett förhållande som tidigare har förts in i registret ska endast ange ändringens art. *Lag (2008:92)*

19 § Registrering eller avregistrering som har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar ska anses ha kommit till tredje mans kännedom, om det inte av omständigheterna framgår att han varken haft eller borde ha haft vetskap därom. *Lag (2008:92)*

20 § För registrering skall erläggas avgift som Konungen fastställer.

21 § Registreringsmyndighetens beslut att skriva av en ansökan eller anmälan om registrering eller att vägra registrering får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol inom två månader från beslutets dag. Detsamma gäller i fråga om beslut enligt 15 a eller 17 §.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. *Lag (2008:92)*

22 § Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet meddelar oriktig eller vilseledande uppgift i ansökan eller anmälan till registreringsmyndigheten eller i handling som fogas därvid dömes till böter, om ej gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Den som försummar föreskriven ansökan eller anmälan eller, där sådan ansökan eller anmälan avskrivits eller avslagits eller registrering hävts, försummar att göra ny föreskriven ansökan eller anmälan, döms till penningböter. *Lag (1991:302)*

Ideella
föreningar

23 § Den som

1. i ett ärende enligt denna lag oriktigt intygar att en elektronisk handling överensstämmer med originalet, eller
2. lämnar osann uppgift eller förtiger sanningen i en försäkran som enligt förordning som ansluter till denna lag lämnas på heder och samvete och som upprättas i elektronisk form,

döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Det som sägs i första stycket gäller också den som begår en sådan gärning som avses i första stycket 2 av grov oaktsamhet.

Om brott som avses i första stycket är att anse som grovt, döms till fängelse i högst två år. *Lag (2008:92)*

Propositioner

<i>SFS 1974:157</i> Prop. 1974:4	<i>SFS 1976:128</i> Prop. 1975:104	<i>SFS 1977:707</i> Prop. 1976/77:63	<i>SFS 1987:697</i> Prop. 1986/87:90
<i>SFS 1991:302</i> Prop. 1990/91:68	<i>SFS 1992:1448</i> Prop. 1992/93:27	<i>SFS 1993:761</i> Prop. 1992/93:137	<i>SFS 1994:1225</i> Prop. 1993/94:9
<i>SFS 1995:33</i> Prop. 1994/95:27	<i>SFS 1995:794</i> Prop. 1994/95:189	<i>SFS 1996:770</i> Prop. saknas	<i>SFS 1998:308</i> Prop. 1997/98:98
<i>SFS 2003:866</i> Prop. 2002/03:99 Prop. 2002/03:149	<i>SFS 2004:239</i> Prop. 2003/04:34	<i>SFS 2006:690</i> Prop. 2005/06:200	<i>SFS 2006:865</i> Prop. 2005/06:116
<i>SFS 2007:136</i> Prop. 2006/07:27	<i>SFS 2008:92</i> Prop. 2007/08:45		

Handelsregisterförordning (1974:188)

(senast ändrad genom SFS 2009:1150)

Registret	102
Ansökningar och anmälningar	103
Avgift m.m.	104
Underrättelse i samband med registrering eller avregistrering av bolagsman	105
Underrättelser	105

Registret

1 § Handelsregistret förs med hjälp av automatiserad behandling. Registret skall hållas tillgängligt hos Bolagsverket (registreringsmyndigheten). *Förordning (2004:372)*

1 a § Handelsregistret skall ge offentlighet åt den information som ingår i registret.

I fråga om personuppgifter skall registret ha till ändamål att tillhandahålla uppgifter för

1. affärsverksamhet, kreditgivning eller annan allmän eller enskild verksamhet där företagsanknuten information utgör underlag för prövningar eller beslut,
2. förvärv, avyttring eller förvaltning av företag som registreras i handelsregistret,
3. aktualisering, komplettering eller kontroll av företagsanknuten information som finns i kund- eller medlemsregister eller liknande register,
4. uttag av urval av personuppgifter för direkt marknadsföring, dock med den begränsning som följer av 11 § personuppgiftslagen (1998:204), eller
5. verksamhet för vilken staten eller en kommun ansvarar enligt lag eller annan författning och
 - a) som avser näringsidkare som registreras i handelsregistret,
 - b) som för att kunna utföras förutsätter tillgång till företagsanknuten information, eller
 - c) som avser fullgörande av underrättelseskyldighet. *Förordning (2001:930)*

1 b § Registreringsmyndigheten är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen (1998:204) för handelsregistret. *Förordning (2001:930)*

1 c § Registreringsmyndigheten skall se till att det inte uppkommer något otillbörligt intrång i registrerades personliga integritet eller några risker från säkerhetssynpunkt. För dessa syften får myndigheten i enskilda fall ställa upp villkor för behandlingen av personuppgifter. *Förordning (2001:930)*

1 d § Registreringsmyndigheten får för de ändamål som anges i 1 a § medge direktåtkomst till handelsregistret. *Förordning (2001:930)*

1 e § Bestämmelserna i 48 § personuppgiftslagen (1998:204) om skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna förordning. *Förordning (2001:930)*

1 f § I fråga om rättelse av personuppgifter i handelsregistret tillämpas 26 § förvaltningslagen (1986:223) i stället för 28 § personuppgiftslagen (1998:204).

Förordning (2001:930)

1 g § Information som ska lämnas enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) behöver inte omfatta uppgift i en handling som har kommit in till registreringsmyndigheten, om den enskilde har tagit del av handlingens innehåll. Om den enskilde begär det, ska dock informationen även omfatta uppgift i en sådan handling.

Om informationen inte innehåller uppgift i en sådan handling som avses i första stycket, ska det framgå av informationen att handlingen behandlas av myndigheten.

Förordning (2008:108)

1 h § Att beslut om avslag på ansökan om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol följer av 22 a § förvaltningslagen (1986:223). *Förordning (2008:108)*

1 i § Vid sökning efter uppgifter som avser näringsidkare som inte längre är registrerad i handelsregistret får endast organisationsnummer och firma användas som sökbegrepp, om det har förflutit mer än fem år sedan näringsidkaren avregistrerades. I fråga om ideell förening och registrerat trossamfund får även föreningens eller trossamfundets namn användas som sökbegrepp.

Vid sökning efter handlingar som har getts in i registreringsärenden och uppgifter i sådana handlingar får endast uppgifter som avses i 15 kap. 2 § första stycket 1 och 2 sekretesslagen (1980:100) samt organisationsnummer och firma användas som sökbegrepp. *Förordning (2008:108)*

2 § Vid varje anteckning i registret skall registreringsmyndigheten ange den dag då ansökan om registrering kom in samt datum för anteckningen och för kungörandet i Post- och Inrikes Tidningar. *Förordning (2001:930)*

2 a § I ett ärende om registrering av en näringsidkare ska beslut meddelas inom två månader efter det att en fullständig ansökan kom in till registreringsmyndigheten. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet, får handläggningstiden vid högst ett tillfälle förlängas med högst två månader. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

I 8 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden finns bestämmelser om att ett mottagningsbevis ska skickas till sökanden när en fullständig ansökan har kommit in och om innehållet i ett sådant bevis.

Ett beslut om att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

Förordning (2009:1150)

3 § När en firma avregistreras, ska skälen för beslutet samt dag för beslut och för kungörande antecknas i registret. *Förordning (2008:108)*

3 a § Registreringsmyndigheten skall såvitt avser företag som står under Finansinspektionens tillsyn snarast efter det att registrering har skett underrätta inspektionen om de uppgifter som förts in i eller förts ut ur handelsregistret så att inspektionen kan fullgöra sin tillsynsfunktion. Underrättelsen får lämnas på medium för automatiserad behandling. *Förordning (2000:870)*

Ansökningar och anmälningar

4 § En ansökan om registrering av en näringsidkare eller prokura samt en anmälan till registret ska göras skriftligen.

Ansökan eller anmälan får överföras elektroniskt till registreringsmyndigheten enligt föreskrifter som registreringsmyndigheten får meddela.

I 9 och 13 §§ handelsregisterlagen (1974:157) finns bestämmelser om vem som kan göra en ansökan eller anmälan. En anmälan om ändring av efternamn och postadress får även göras av firmatecknare. En anmälan som avser registrering av revisor får även göras av den som anmälan gäller. *Förordning (2008:108)*

4 a § En anmälan eller ansökan som överförs elektroniskt till registreringsmyndigheten ska vara undertecknad med en elektronisk signatur enligt föreskrifter som registreringsmyndigheten får meddela. *Förordning (2008:108)*

4 b § Handlingar som ska fogas till ansökningar och anmälningar som har upprättats elektroniskt, får överföras elektroniskt till registreringsmyndigheten enligt föreskrifter som myndigheten får meddela. Registreringsmyndigheten får även meddela föreskrifter om vilka elektroniska signaturer som får användas för att en handling ska få ges in som elektroniskt original. *Förordning (2008:108)*

4 c § Kopior som ska ges in enligt denna förordning ska vara bestyrkta. En elektronisk kopia överensstämmande med originalet ska vara bestyrkt enligt föreskrifter som registreringsmyndigheten får meddela.

En handling som enligt denna förordning ska ges in i kopia får även ges in i original. Om handlingen har upprättats elektroniskt, ska bestämmelserna i 4 b § tillämpas.

Förordning (2008:108)

5 § Ansökan om registrering av näringsidkare skall innehålla uppgifter som anges i 4 § handelsregisterlagen (1974:157).

6 § har upphävts genom förordning (2002:745).

7 § Om den som anmäls som bolagsman i ett handelsbolag inte är folkbokförd i Sverige, ska det vid anmälan ges in en kopia av passhandling eller annan identitetshandling som avser den anmälda.

Om den som anmäls som bolagsman är en utländsk juridisk person, ska det vid anmälan ges in en kopia av registreringsbevis eller annan handling som avser den anmälda.

Registreringsmyndigheten får kräva in ytterligare handlingar, om det behövs för att säkerställa identiteten hos den anmälda eller den som har rätt att teckna dennes firma. *Förordning (2008:108)*

8 § Tillsammans med ansökan för en ideell förening eller ett registrerat trossamfund ska det ges in

1. stadgar eller motsvarande dokument,
2. en handling som utvisar föreningens eller samfundets styrelse eller motsvarande organ, och
3. en försäkran på heder och samvete att föreningen eller samfundet inte är i konkurs.

En försäkran på heder och samvete enligt första stycket 3 får undertecknas med elektronisk signatur enligt föreskrifter som registreringsmyndigheten får meddela.

Förordning (2008:108)

9 § har upphävts genom förordning (2008:108).

10 § En ansökan om registrering av en prokura ska innehålla de uppgifter som anges i 8 § handelsregisterlagen (1974:157). Tillsammans med ansökan ska det ges in

1. uppgift om sökandens firma, och
2. prokuran i original eller kopia, om prokuran är skriftlig och i annat fall en redogörelse för dess innehåll. *Förordning (2008:108)*

11 § Anmälan att likvidator i handelsbolag utsetts av domstol skall innehålla uppgift om likvidatorns fullständiga namn, personnummer och postadress.

Förordning (1992:1455)

Avgift m.m.

12 § För registrering och dess kungörande samt för handläggning och prövning ska avgifter betalas med följande belopp:

1. vid ansökan om registrering av enskild näringsidkare, handelsbolag, ideell förening eller registrerat trossamfund, 1.200 kronor, eller, om sådan ansökan överförs elektroniskt och undertecknas med en elektronisk signatur, 900 kronor,
2. vid anmälan av ändring av firma eller av bifirma eller av firma i dess lydelse på främmande språk, 900 kronor, eller, om sådan anmälan överförs elektroniskt och undertecknas med en elektronisk signatur, 700 kronor,
3. vid anmälan om ändring av säte, 900 kronor, eller, om sådan anmälan överförs elektroniskt och undertecknas med en elektronisk signatur, 700 kronor, och
4. vid ansökan eller anmälan om registrering i annat fall, 600 kronor, eller, om sådan ansökan eller anmälan överförs elektroniskt och undertecknas med en elektronisk signatur, 400 kronor.

Om en ansökan eller en anmälan samtidigt omfattar registrering eller registrering av ändring av fler än en firma, bifirma eller firma i dess lydelse på främmande språk, ska en avgift enligt första stycket 2 betalas för varje sådan firma. Samma avgift ska betalas för varje län och för varje firma eller bifirma eller firma i dess lydelse på främmande språk som en anmälan om registrering enligt 3 § tredje stycket handelsregisterlagen (1974:157) omfattar.

Någon avgift ska inte betalas för

1. registrering och kungörande av prokura, om ansökan sker samtidigt med ansökan om registrering av näringsidkare,
2. registrering enligt 16 § första – tredje styckena handelsregisterlagen och kungörande på grund av 16 § första stycket samma lag,
3. registrering och kungörande av anmälan om verksamhetens upphörande eller om ändring av enbart efternamn eller postadress,
4. avregistrering av firma och kungörande därav,
5. registrering av firma som felaktigt har avregistrerats enligt 17 § tredje stycket handelsregisterlagen,
6. registrering av eget utträde från uppdrag som revisor.

Avgiften ska betalas när ansökan eller anmälan om registrering ges in.

Avgiften återbetalas inte om handläggningen av en ansökan eller en anmälan om registrering har påbörjats. *Förordning (2008:737)*

12 a § har upphävts genom förordning (1992:1455).

Ideella
föreningar

Underrättelse i samband med registrering eller avregistrering av bolagsman

13 § Om en stiftelse registreras eller avregistreras som bolagsman för ett handelsbolag, skall registreringsmyndigheten underrätta den länsstyrelse som är registreringsmyndighet för stiftelsen om bolagets organisationsnummer och firma.

Förordning (1999:276)

Underrättelser

13 a § Om ett registrerat trossamfund registreras eller avregistreras som bolagsman för ett handelsbolag, ska registreringsmyndigheten underrätta Kammarkollegiet om bolagets organisationsnummer och firma. *Förordning (2008:108)*

14 § I följande fall ska registreringsmyndigheten underrätta den registrerade om en vidtagen registreringsåtgärd:

1. vid registrering av en bolagsman i ett handelsbolag,
2. vid registrering av en revisor för en i handelsregistret införd näringsidkare,
3. vid avregistrering av en bolagsman eller revisor som avses i 1 och 2.

Underrättelsen ska omedelbart efter registreringen eller avregistreringen sändas till den som åtgärden berör på hans eller hennes folkbokföringsadress enligt det statliga person- och adressregistret (SPAR) eller, om en sådan adressuppgift saknas, till den adress som är uppgiven i ärendet. Om den som åtgärden berör är en juridisk person, ska underrättelsen i stället sändas till den adress som finns registrerad för den juridiska personen eller, om en sådan adressuppgift saknas, till den adress som är uppgiven i ärendet.

Registreringsmyndigheten behöver inte sända ut någon underrättelse, om det är uppenbart att en underrättelse inte fyller något syfte. *Förordning (2008:108)*

15 § Har en domstol genom dom som har vunnit laga kraft förklarat att registrering i handelsregistret inte borde ha skett, att ett beslut som har registrerats är ogiltigt eller att i annat fall visst förhållande som har registrerats inte föreligger, ska domstolen sända en kopia av domen till registreringsmyndigheten. *Förordning (2008:108)*

16 § När en allmän domstol har meddelat ett sådant beslut som avses i 16 § första – tredje styckena handelsregisterlagen (1974:157), ska domstolen omedelbart underrätta registreringsmyndigheten om beslutet. Till underrättelsen ska en kopia av domstolens beslut fogas. *Förordning (2008:108)*

Lag (1974:174) om identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl.

(senast ändrad genom SFS 2011:70)

1 § Identitetsbeteckning i numerisk form (organisationsnummer) ska fastställas för

1. aktiebolag, europabolag och europakooperativ med säte i Sverige, handelsbolag, ekonomisk förening och samfällighetsförening,
2. erkänd arbetslöshetskassa, försäkringsförening och annan allmän inrättning som enligt lag eller annan författning står under offentlig tillsyn,
3. kommun, landsting, kommunalförbund och annat organ för samverkan mellan kommuner,
4. registrerat trossamfund och dess organisatoriska delar, och
5. stiftelse. *Lag (2011:70)*

2 § Organisationsnummer skall fastställas för annan juridisk person än som avses i 1 § såvida statlig myndighet, hos vilken den juridiska personen är registrerad eller har mål eller ärende anhängigt, påkallar detta. Organisationsnummer fastställs vidare för juridisk person som ansöker därom.

Vad i första stycket sagts gäller i motsvarande mån i fråga om enkelt bolag, partrederi samt utländskt företags filial i Sverige.

Organisationsnummer får icke fastställas för konkursbo.

3 § Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får förordna att organisationsnummer skall fastställas för statlig myndighet.

4 § Organisationsnummer består av tio siffror av vilka den sista är kontrollsiffror. Tilldelat organisationsnummer får icke ändras eller ånyo användas vid tilldelning av nummer.

5 § Skatteverket utfärdar anvisningar för och har tillsynen över tilldelning av organisationsnummer. Hos verket föres register över tilldelade organisationsnummer.

Lag (2003:648).

6 § Beslut angående fastställande av organisationsnummer överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt. *Lag (2003:648)*

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

2011:70

Denna lag träder i kraft den 1 april 2011.

Propositioner

SFS 1974:174

Prop. 1974:56

SFS 2004:805

Prop. 2003/04:152

SFS 2011:70

Prop. 2010/11:18

SFS 1999:936

Prop. 1998/99:124

SFS 2004:1253

Prop. saknas

SFS 2003:648

Prop. 2002/03:99

SFS 2006:600

Prop. 2005/06:150

SFS 2004:576

Prop. 2003/04:112

SFS 2009:248

Prop. 2008/09:84

BOLAGSVERKETS FÖRESKRIFTER

BOLFS 2006:1 Avgifter för bevis om uppgifter i handelsregistret och föreningsregistret

<i>Uppgifter ur handelsregistret</i>	Kronor	
Registreringsbevis, per handelsbolag, enskild näringsidkare, ideell förening eller stiftelse som idkar näring	200	
Historiskt registreringsbevis – fullständigt, per handelsbolag, enskild näringsidkare, ideell förening eller stiftelse som idkar näring	250	
Historiskt registreringsbevis – tidsbegränsat, per handelsbolag, enskild näringsidkare, ideell förening eller stiftelse som idkar näring	150	Ideella föreningar
<i>Uppgifter ur föreningsregistret</i>		
Registreringsbevis, per förening	200	
Historiskt registreringsbevis – fullständigt, per förening	250	
Historiskt registreringsbevis – tidsbegränsat, per förening	150	